

покликати чоловіків-поліцейських. Але з часом жінки-поліцейські здобули не бачених вершин. Не пройшло і одного століття як Крессіда Дік зайняла посаду помічника комісара.

Одержано 18.04.2019

УДК 340.142

Андрій Олександрович ДЕМЧЕНКО,
курсант групи Ф4-101 ХНУВС

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент Слинько Д. В.

СУДОВИЙ ПРЕЦЕДЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

На сьогодні українська правова система перебуває на стадії реформування та імплементації європейських стандартів до українських реалій. Положення окремих нормативно-правових актів свідчать про те, що судова практика є джерелом права національної правової системи. Відтак, Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року № 3477-IV визначає практику Європейського суду з прав людини джерелом права в Україні.

У зв'язку з тим, що Європейський суд із прав людини відіграє важливу роль у судовій системі світу взагалі та національній правовій системі зокрема, на мою думку, є потреба зупинитися на аналізі основних ознак судового прецеденту Європейського суду з прав людини.

Науковці трактують визначення судового прецеденту по-різному. Наприклад, О. Ф. Скаун судовий прецедент розуміє як правотворчий акт, що за умов відсутності нормативно-правової регламентації приймається судовим органом в результаті вирішення конкретної юридичної справи і містить у своїх приписах казуальну норму права, якій надається загальнообов'язкове значення при вирішенні подібних справ у майбутньому. Тобто, судовий прецедент є рішенням судового органу, яке є зразком (еталоном, прикладом) при розгляді подібних (аналогічних) справ, стало юридичним правилом для судових органів.

Судовий прецедент, як і будь-яке джерело права має низку ознак, таких як:

- 1) є актом волевиявлення правозастосовного судового органу;
- 2) має нормативний характер – містить у своїх приписах нові, казуальні, норми права;
- 3) виникає за наявності прогалин у нормативно-правовому регулюванні в процесі вирішення конкретної юридичної справи;
- 4) набуває обов'язкового значення через поширення своєї дії на аналогічні справи в майбутньому, спираючись на справедливість однакового розгляду однакових випадків;

- 5) є письмовим актом, тобто таким, що має зовнішню форму вираження;
- 6) має юридичну силу, похідну від суб'єкта його творення;
- 7) забезпечується державою.

На сьогодні у національній правовій системі судовий прецедент відіграє допоміжну роль. Тобто, судовий прецедент в українській правовій системі є додатковим, не обов'язковим джерелом права. Однак, слід зауважити, що прецеденти Європейського суду з прав людини є частиною законодавства України, а отже, мають юридичну силу і є обов'язковими для реалізації всіма суб'єктами права. Такий стан речей пов'язаний із правовою природою прецедентів Європейського суду з прав людини.

Ухвалення Закону «Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини» 1950 р., Першого протоколу і протоколів № 2, 4, 7 і 11 до Конвенції (17.08.1997) означає, що Україна визнала юрисдикцію Європейського Суду з прав людини з питань тлумачення і застосування цієї Конвенції. Відповідно до ст. 17 Закону України від 23.02.2006 «Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини», суди застосовують при розгляді справ Конвенцію і практику Європейського Суду з прав людини як джерело права. Так, ст. 8 Кодексу адміністративного судочинства України зобов'язує суд при вирішенні справ керуватися принципом верховенства права, пов'язуючи його, зокрема з необхідністю враховувати судову практику Європейського суду практику Європейського Суду з прав людини.

Тут варто наголосити на тому, що Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року є міжнародним договором, згідно з яким Україна, як всі інші країни романо-германської правової сім'ї, зобов'язалася визнавати рішення Європейського суду з прав людини джерелом права і виконувати його рішення.

В юридичній літературі існують різні погляди щодо визначення місця практики Європейського суду з прав людини в українській правовій системі. Так, одні вчені вважають, що рішення Європейського суду з прав людини, в тому числі по справах, де держава виступає відповідачем, однозначно не є обов'язковими для українських органів, які діють у сфері правозастосування – безпосередньо в силу норм Конвенції як норм міжнародного права.

Інші ж вчені стверджують, що рішення Європейського суду з прав людини є обов'язковими для національних судів, але не в якості джерела права, а в якості джерела тлумачення.

Окремі вчені відстоюють позицію, що у певних випадках рішення Європейського суду з прав людини є обов'язковими для вирішення схожих справ українськими судами.

Проте більшість науковців вважають, що Європейський суд лише тлумачить норми Конвенції, а тому рішення Суду є прецедентами тлумачення.

Я в свою чергу підтримую науковців, які вважають, що рішення Європейського суду з прав людини є обов'язковими для вирішення аналогічних справ судами України. На мою думку, судовий прецедент є додатковим джерелом

права в правовій системі України. Однак, прецеденти Європейського суду з прав людини є обов'язковими для виконання судами України, а отже, становлять частину законодавства нашої держави.

Одержано 10.04.2019

УДК340.12(477)

Анастасія Олександрівна ДОРОШ,

курсант групи Ф2-101 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Лазарев В. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ» В УКРАЇНІ

Конституція України в ст. 1 проголошує Україну правовою державою, в якій одним з головних завдань є створення реального та діючого механізму захисту прав, свобод і охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб. Одне з чільних місць у різноманітній та багатоплановій діяльності держави займає виконання завдань із захисту прав і свобод людини, охорони прав та законних інтересів державних і недержавних організацій, боротьби зі злочинами та іншими правопорушеннями. Цей різновид державної діяльності в юридичному аспекті отримав найменування "правоохоронна діяльність".

Правоохоронна діяльність є одним із ключових напрямків державної діяльності, в рамках якого здійснюється усунення порушень прав, свобод та інтересів людини і громадянина, а також інтересів суспільства і держави, забезпечуючи при цьому стабільність і стійкість конституційного ладу, державного будівництва й суспільного розвитку. Адже саме за допомогою правоохоронної діяльності як певної системи інституцій та засобів можливо надати суспільним відносинам ознак стабільності, послідовності, динаміки та розвитку.

У чинному на нині законодавстві немає чіткого визначення правоохоронної діяльності, як і немає вичерпного переліку тих органів, які слід було б відносити до правоохоронних. У правовій літературі серед плюралізму поглядів учених на визначення поняття «правоохоронна діяльність» можна виокремити переважну більшість науковців, на думку яких правоохоронна діяльність є різновидом державної діяльності, яка здійснюється з метою охорони права спеціально уповноваженими державними органами шляхом застосування юридичних заходів впливу в точній відповідності з законом і за неухильного дотримання встановленого порядку. Варто зауважити, що мета такого виду діяльності вже передбачається в наведеному визначенні, а саме охорона та захист прав, свобод і законних інтересів людини й громадянина України від протиправних посягань.

У широкому розумінні під правоохоронною діяльністю у юридичній літературі розуміється діяльність всіх державних органів (законодавчої, виконавчої та судової влади), що забезпечують дотримання прав і свобод громадян, їх реалізацію, законність і правопорядок.